

O d b o r n é s t a n o v i s k o

hlavnej kontrolórky k návrhu rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na rok 2024

Podľa §18 f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov hlavný kontrolór vypracúva odborné stanovisko k návrhu rozpočtu obce pred jeho schválením v obecnom zastupiteľstve. Na základe daného ustanovenia predkladám stanovisko k návrhu rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na rok 2024 a k návrhu rozpočtu na roky 2025-2026.

Návrh viacročného rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na roky 2024-2026 (ďalej len „návrh rozpočtu“) bol zákonom stanovenej lehote zverejnený na úradnej tabuli obce a na webovom sídle obce. Dňom vyvesenia návrhu rozpočtu začala plynúť najmenej desaťdňová lehota, počas ktorej mohli fyzické osoby a právnické osoby uplatniť pripomienku k návrhu rozpočtu v písomnej forme, elektronicky alebo ústne do zápisnice na obecnom úrade. V čase spracovania stanoviska neuplynula lehota na podávanie pripomienok. Obecné zastupiteľstvo bude informované predkladateľom návrhu rozpočtu o podaných pripomienkach na jeho rokovaní dňa 14. decembra 2023.

I. Základná charakteristika návrhu rozpočtu

Pri spracovaní stanoviska som vychádzala z posúdenia návrhu rozpočtu, ktorý bol zverejnený na úradnej tabuli obce dňa 29.11.2023. Posudzovala som zákonnosť ako aj metodickú správnosť jeho zostavenia a predloženia na schválenie obecnému zastupiteľstvu.

Legislatívnym východiskom zostavenia návrhu rozpočtu je Ústavný zákon č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti a zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

Podľa ods. 1 čl. 9 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, subjekty verejnej správy sú povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky. Subjekty verejnej správy zohľadňujú pri zostavení svojho rozpočtu prognózy zverejnené ministerstvom financií.

Podľa ods. 1 § 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce.

Podľa ods. 5 § 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočet obce obsahuje aj zábery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce (ďalej len „program obce“), to neplatí, ak obecné zastupiteľstvo obce s počtom obyvateľov do 2 000 rozhodne o neuplatňovaní programu obce.

Rozpočet obce vyjadruje samostatnosť hospodárenia obce. Obsahuje príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám a fyzickým osobám -

podnikateľom pôsobiacim na území obce, ako aj k obyvateľom žijúcim na tomto území vyplývajúce pre ne zo zákonov a z iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zo všeobecne záväzných nariadení obce, ako aj zo zmlúv. Súčasťou rozpočtu obce sú rozpočty príjmov a výdavkov rozpočtových organizácií a príspevky príspevkových organizácií zriadených obcou, ako aj finančné vzťahy k právnickým osobám, ktorých je zakladateľom. V rozpočte obce sa uplatňuje rozpočtová klasifikácia v súlade s osobitným predpisom.

Podľa ods. 1 § 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy viacročný rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci ich pôsobnosti vyjadrené zábery rozvoja územia a potrieb obyvateľov najmenej na tri rozpočtové roky.

Návrh rozpočtu je zostavený v členení na bežný rozpočet, kapitálový rozpočet a finančné operácie podľa funkčnej a ekonomickej rozpočtovej klasifikácie.

Rozpočet na rozpočtový rok 2024 je po jeho schválení obecným zastupiteľstvom záväzný, rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky sú orientačné.

II. Východiská tvorby návrhu rozpočtu

Zostavenie návrhu rozpočtu prebiehalo v komplikovanom období, v podmienkach energetickej krízy, zvyšujúcej sa inflácie a výrazného rastu cien tovarov a služieb. Centrálna banka upozorňuje, že burzové ceny plynu a elektriny zostávajú vysoké aj v najbližších rokoch a to sa prejaví na inflácii v roku 2024. NBS počíta s 10 %-ným rastom cien. Zatiaľ čo pred niekoľkými mesiacmi očakávala, že v roku 2024 sa rast cien prudko spomalí k 5 %-tám, v novej zverejnenej prognóze uvádza úroveň takmer 9 percent.

Zostavenie návrhu rozpočtu ovplyvňuje aj nepredvídateľnosť legislatívneho procesu a legislatívne zásahy do zákonov, ktoré majú vplyv na financovanie samosprávy a tým aj na zostavenie návrhov rozpočtov samospráv. Príjmy samospráv vo veľkej miere závisia od výšky výnosu podielovej dane zo štátneho rozpočtu. Výdavky samospráv v najväčšej miere ovplyvňuje rast plátov zamestnancov na základe nariadenia vlády č. 296/2022 Z.z., ktorým sa ustanovujú zvýšené stupnice plátov taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.

Východiskom pre zostavenie návrhu rozpočtu je vývoj príjmov a výdavkov v predchádzajúcom období, očakávané plnenie rozpočtu k 31.12.2023, sledovanie legislatívneho procesu a jeho vplyv na financovanie samosprávy a monitoring vývoja inflácie, cien tovarov a služieb, najmä energií a stavebných materiálov. V príjmovej časti rozpočtu sa vychádza z aktuálnych prognóz daňových príjmov verejnej správy na roky 2024 až 2026, ako aj z uzatvorených zmluvných vzťahov, ktoré ovplyvňujú príjmovú aj výdavkovú časť rozpočtu.

Navrhovaný rozpočet Obce Kráľovičove Kračany je zostavený na roky 2024-2026 ako prebytkový v súlade so zákonom č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, členená na rozpočet bežný - bežné

príjmy a bežné výdavky, rozpočet kapitálový - kapitálové príjmy a kapitálové výdavky a finančné operácie.

Viacročný rozpočet nasledujúceho obdobia je vypracovaný bez programovej štruktúry.

Pri spracovaní odborného stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu viacročného rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na roky 2024-2026 a návrhu rozpočtu na rok 2024 aj z hľadiska:

súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh viacročného rozpočtu v oblasti legislatívy rešpektuje aj predpisy a zákony, ktoré s prípravou rozpočtu súvisia, a to:

- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov.

súladu so všeobecne záväznými nariadeniami obce

Návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade so Všeobecne záväzným nariadením obce o zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom Obce Kráľovičove Kračany a Všeobecne záväzným nariadením obce o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Kráľovičove Kračany, ktorým obec stanovuje sadzby miestnych daní a poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady.

III. Tvorba návrhu rozpočtu

Návrh rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na roky 2024-2026 je spracovaný v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách a v zmysle § 10 ods. 3 až 7 zákona č. 583/2004 Z.z. je členený na:

- a) bežné príjmy a bežné výdavky
- b) kapitálové príjmy a kapitálové výdavky
- c) finančné operácie

Rok	2023 - očakávaná skutočnosť	2024	2025	2026
Príjmy	803.667.- €	1.330.550.- €	702.130.- €	707.630.- €
Bežný príjem	521.867.- €	622.050.- €	632.130.- €	637.630.- €
Kapitálový príjem	271.000.- €	708.500.- €	0	0
Finančné operácie				

príjmové	10.800.- €	0	70.000.- €	70.000.- €
Výdavky	752.792.- €	1.291.954.- €	675.534.- €	681.034.- €
Bežný výdaj	509.668.- €	622.050.- €	632.130.- €	637.630.- €
Kapitálový výdaj	212.500.- €	626.500.- €	0	0
Finančné operácie - výdaj	30.624.- €	43.404.- €	43.404.- €	43.404.- €
Rozdiel	50.875.-€	38.596.- €	26.596.- €	26.596.- €
Bežný rozpočet	12.199.- €	0	0	0
Kapitálový rozpočet	58.500.-€	82.000.- €	0	0
Finančné operácie	- 19.824.- €	- 43.404.- €	26.596.- €	26.596.- €

Bežný rozpočet obce na rok 2024 je zostavený ako prebytkový, kapitálový rozpočet tiež ako prebytkový, schodok sa ukazuje pri finančných operáciách, ktoré budú vykryté výnosmi kapitálo-vého rozpočtu roka 2024.

Návrh príjmovej časti rozpočtu obce počíta s bežnými príjmami nad úroveň očakávanej skutočnosti k 31.12.2023, obec plánuje s navýšením podielových daní od štátu, vlastných daňových príjmov a poplatkov. Z dôvodu neistého vývoja a najmä z dôvodu nepredvídateľnosti legislatívneho procesu je ale veľmi ťažké stanoviť prognózu vývoja bežných príjmov, najmä dane z príjmov fyzických osôb - podielovej dane zo štátneho rozpočtu.

Rozpočet na strane príjmov a vývoj príjmovej časti rozpočtu ovplyvňuje a v priebehu rozpočtového roka ovplyvní aj výdavkovú časť rozpočtu. Preto je potrebné z mojej strany upozorniť na riziká zostaveného návrhu rozpočtu.

Predovšetkým je treba uviesť, že najväčším rizikom sú vonkajšie vplyvy, ktoré obec nemá možnosť ovplyvniť, a to už spomínaná nepredvídateľnosť legislatívneho procesu, zmeny zákonov, ktoré znamenajú buď znižovanie príjmov alebo zvyšovanie výdavkov samospráv, rastúca inflácia, energetická kríza, neskutočný rast cien tovarov a služieb, najmä energií.

Riziká, ktoré v priebehu rozpočtového roka môžu ovplyvniť vyrovnanosť bežného rozpočtu vychádzajú zo skutočnosti, že výdavková časť bežného rozpočtu je nastavená na úroveň bežných príjmov a obec nemá žiadne iné zdroje na vykrytie bežnej spotreby. Z uvedeného dôvodu za riziká považujem:

- nenaplnenie prognózy výnosu dane z príjmov fyzických osôb - podielovej dane zo štátneho rozpočtu, z dôvodu schválených legislatívnych zmien
- nenaplnenie rozpočtu vlastných bežných príjmov, daňových i nedaňových,
- rast pohľadávok,
- vyššie čerpanie rozpočtu bežných výdavkov z dôvodu vyššieho rastu cien a nových legislatívnych povinností pre samosprávy, na ktoré nie sú zabezpečené žiadne zdroje.

Aby sa tieto riziká eliminovali na najmenšiu mieru je pre zabezpečenie prebytkového ale aspoň vyrovnaného bežného rozpočtu potrebné monitorovať jeho vývoj na pravidelnej báze a prijať opatrenia na zvyšovanie bežných príjmov a znižovanie bežných výdavkov. V situácii zákonného zvyšovania plátov a rastu cien tovarov a služieb je to veľmi ťažké, ale je potrebné pristúpiť k takým opatreniam, ktoré svojou efektívnosťou a účinnosťou zabezpečia rast príjmov a budú mať za následok aj znižovanie výdavkov.

Pri tvorbe príjmovej časti bežného rozpočtu obec vychádzala z prognóz daňových a nedaňových príjmov obce, dotácií zo štátneho rozpočtu a príjmových operácií.

Okrem predpokladaného príjmu z podielu na daniach v správe štátu vo výške 375.000.- € predstavujúceho 60,28 % celkového rozpočtu plánovaných bežných príjmov obce v roku 2024 v sume 622.050.- € obec počíta s daňovými príjmami vo výške 146.520.- €, tvoriace 23,55 % bežného rozpočtu, s príjmom z prenájmu majetku obce vo výške 30.100.- €, tvoriacich 4,84 % príjmov bežného rozpočtu, s finančnými prostriedkami preneseného výkonu štátnej správy vo výške 22.000.- €, t.j. 3,54 % príjmov bežného rozpočtu a s dotáciami zo štátneho rozpočtu vo výške 4.000.- €, v prepočte 0,64 % bežných príjmov. Ostatné príjmy bežného rozpočtu predstavujú hodnotu 44.430.- €, čo tvorí 7,14 % príjmov bežného rozpočtu obce na rok 2024.

Rozpočet bežných výdavkov reflektuje na potreby samosprávy a na činnosti, ktoré samospráva musí v zmysle zákona o obecnom zriadení zabezpečovať. Rozpočet bežných výdavkov závisí od plnenia bežných príjmov a od bežných grantov a transferov, z ktorých sa zabezpečuje prenesený výkon štátnej správy.

Návrh rozpočtu obce na rok 2024 v časti bežných výdavkov v hodnote 622.050.- € celkove pokrýva požiadavky jednotlivých odvetví, predložené návrhy neprekračujú predpokladané rozpočtované bežné príjmy obce. Najväčšiu časť bežných výdavkov podľa návrhu rozpočtu na rok 2024 tvoria finančné prostriedky na vykrytie mzdových nákladov Obecného úradu Kráľovičove Kračany vo výške 164.647.- €, predstavujúce 26,47 % rozpočtu bežných výdavkov. Predškolská výchova a zabezpečenie stravovania v predškolskom zariadení zriaďovateľom, Obcou Kráľovičove Kračany predpokladá výdavkovú čiastku vo výške 109.532.- Eur, čo tvorí 17,61 % rozpočtu bežných výdavkov.

Ostatné bežné výdavky sa členia nasledovne:

- finančné prostriedky na zabezpečenie správy obce vo výške 61.505.- € predstavujú 9,89 % výdavkov,
- nakladanie s odpadmi si bude vyžadovať v roku 2024 sumu 40.000.- €, čo tvorí 6,43 % rozpočtu bežných výdavkov,
- výdavky aktívnej činnosti predstavujú sumu 62.861.- Eur, t.j. 10,11 % rozpočtu bežných výdavkov obce,
- zabezpečenie verejného osvetlenia, správy a údržby ciest, činnosti spoločného stavebného úradu a ochrany pred požiarom si bude vyžadovať 48.300.- €, t.j. 7,76 % rozpočtu bežných výdavkov,
- rekreačné a športové služby v sume 43.500.- € činia 6,99 % rozpočtových výdavkov,
- finančné prostriedky na spravovanie nájomných bytov v hodnote 33.731.- €, tvoria 5,42 % výdavkov rozpočtu,
- správa kultúrnych domov a iné spoločenské služby si budú vyžadovať čiastku 10.500.- €, v prepočte 1,69 % rozpočtu,
- matričná agenda bude pokrytá sumou 3.974.- €, čo činí 0,64 % bežných výdavkov rozpočtu,
- na splácanie úrokov úveru, finančného prenájmu bude potrebné vynaložiť 11.000.- €, v prepočte 1,77 % výdavkov bežného rozpočtu roka 2022,
- sociálne služby pre rodiny a deti a opatrovateľská služba poskytovaná občanom vo výške 7.900.- €, predstavuje 1,27 % celkových bežných výdavkov rozpočtu,
- dotácie poskytované organizáciám pôsobiacim na území obce predpokladajú hodnotu 6.800.- €, v prepočte 1,09 % výdavkov,
- náboženské a iné spoločenské služby si budú vyžadovať finančné prostriedky vo výške 3.700.- €, predstavujúcich 0,59 % výdavkov bežného rozpočtu obce v roku 2024.

Celkové bežné príjmy rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na rok 2024 predstavujú 622.050.- € a celkové bežné výdavky 622.050.- €. Bežný rozpočet obce je vyrovnaný.

V roku 2024 Obec Kráľovičove Kračany počíta s kapitálovými príjmami vo výške 708.500.- € a s kapitálovými výdavkami vo výške 626.500.- €. Kapitálový rozpočet obce na rok 2024 je prebytkový v sume 82.000.- €.

Súčasťou rozpočtu obce okrem bežného rozpočtu a kapitálového rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie a pôžičky, či návratné finančné výpomoci poskytnuté z rozpočtu obce. Obec Kráľovičove Kračany v roku 2024 nerozpočtuje príjmové finančné operácie.

V rámci výdavkovej časti finančných operácií bude potrebné doriešiť splácanie dlhodobých úverov v celkovej výške 43.404.- €. Schodok finančných operácií obec mieni vyfinancovať z prebytku kapitálového rozpočtu obce.

IV. Záverečné hodnotenie návrhu viacročného rozpočtu

Po preverení náležitostí a obsahu návrhu viacročného rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany na roky 2024 – 2026 konštatujem, že je zostavený v súlade s § 4 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Návrh rozpočtu obce zohľadňuje aj ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, Nariadenie vlády SR č. 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ostatné súvisiace právne normy. Návrh rozpočtu obce bol spracovaný v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami a internými predpismi obce.

Návrh rozpočtu Obce Kráľovičove Kračany ako viacročný dokument vyjadruje ekonomickú samostatnosť hospodárenia obce, je hlavným nástrojom, ktorým sa bude riadiť hospodárenie obce a sú v ňom vyjadrené zámery rozvoja územia obce a potrieb obyvateľstva obce.

Navrhovaný rozpočet obce je zostavený ako prebytkový, čím je splnená jedna zo zákonných podmienok, vyplývajúcich z § 10 ods. 7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Bežný rozpočet je zostavený ako vyrovnaný a kapitálový rozpočet ako prebytkový. Prebytok kapitálového rozpočtu obec plánuje z časti použiť na vykrytie výdavkov návratných zdrojov so schodkom vo výške 43.404.- Eur.

V stanovisku som pomenovala riziká návrhu rozpočtu, ktoré je potrebné eliminovať dôslednou kontrolou plnenia príjmov zo strany obce a regulovaným čerpaním výdavkov so zachovaním princípí-puhospodárnosti, efektívnosti a účelovosti použitia rozpočtovaných finančných prostriedkov. Rozpočtová disciplína zo strany obce je nevyhnutná, je dôležité, aby sa naplnili plánované príjmy z vlastných zdrojov, z miestnych daní a poplatkov ako aj s prenájmu majetku, aby sa mohla naplniť výdavková časť rozpočtového hospodárenia obce.

Na základe môjho odborného stanoviska a skutočností v ňom uvedených **o d p o r ú č a m** Obecnému zastupiteľstvu v Kráľovičovských Kračanoch po prerokovaní všetkých pripomienok a pozmeňujúcich návrhov obecného zastupiteľstva predložený návrh rozpočtu na rok 2024 bez programovej štruktúry **s c h v á l i ť a** následne

návrh viacročného rozpočtu obce na roky 2025-2026 **zobrať na vedomie.**

V Kráľovičových Kračanoch, dňa 29.11.2023

Bc. Ildikó Bugáro v.á. v.r.
hlavná kontrolórka obce